

Poética da concreción

Luísa Villalta

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

VILLALTA, LUÍSA (2011 [2003]). “Poética da concreción”. *Boletín Galego de Literatura*: 29, 249-257. Reedición en *poesiagalega.org*. Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura.
<<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/237>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

VILLALTA, LUÍSA (2003). “Poética da concreción”. *Boletín Galego de Literatura*: 29, 249-257.

* Edición dispoñíbel desde o 25 de xaneiro de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

Lúisa Villalta

LÚISA VILLALTA (A Coruña, 1957). Licenciada en Filoloxías Galego-portuguesa e Hispánica. Ten no seu haber tamén o Título Superior de Violino. Da súa obra poética forman parte títulos como *Música Reservada* (1991), *Ruído* (1995) e *Rota ao interior do ollo* (1995). No eido da narrativa é autora do volume de relatos *Silencio, ensaiamos* (1991), e das novelas *Teoría de xogos* (1997) e *As Chaves do Tempo* (2001). Ademais ten publicado os ensaios *O don Hamlet de Cunqueiro: unha ecuación teatral* (1992) e *O outro lado da música, a poesía* (1999). No eido do teatro é autora de *Concerto para un home só* (1989), *O representante* (1990), *O paseo das esfinges* (1991), *As certezas de Ofelia* (1999) e *Os doces anos da guerra* (2002). Participou en libros colectivos como *Mulher a fazer vento* (1998), *Mini-relatos* (1999), *Narradoras* (2000), *Longa lingua* (2002), *Materia prima* (2002), *Narradio* (2003), *Alma de Beiramar* (2003), *Negra Sombra* (2003) e *Escrita e mulleres* (2003). Encargouse tamén das traducións ao galego de *Manifesto por un novo teatro*, de Pasolini (1989) e *A Mandrágora*, de Maquiavelo (1998, en colaboración con Francisco Pillado). Colabora habitualmente con artigos e ensaios en publicacións periódicas como *A Nosa Terra*, *A Trabe de Ouro*, *Grial*, *CasaHamlet*, *A Festa da Palavra Silenciada*, *Tempos Novos*, *Página Abierta*, *Mundo Lusófono*, *Enclave*, *Galicien Magazin*, *Jornal de Letras*, *Artes e Ideias*, "Revista das Letras" de *O Correo Galego* ou *La Voz de Galicia*. A súa obra pode atoparse en páxinas web como a revista literaria *Orpheu* (nº 4), www.orpheu.com; O Ximnasio de Academio www.ctv.es/USERS/mforca/home.htm; Consello da Cultura Galega www.culturagalega.org; Biblioteca Virtual Galega, www.bvg.udc.es; Seixo Review www3.telus.net/eduardo-b-pinto/seixoreview.index.html; e *O Pica-folla* www.teleline.terra.es/personal/galizarm

249

Poética da concreción

Baixei os sonidos ao silencio da necesidade e púxenme a escoitar.

Quixen traer a poesía ao chan e edificar a memoria de promisión de que falan os soñadores corazóns que me rodean na Historia.

Procurei a concreción.

Eu pensaba que a poesía desafiaba o tempo. O grande fiasco alimentou a miña esperanza cando souben que só o tempo é capaz de desafiar o tempo con apenas mostrar a cara interna da luva, a pel das mans con que escribo.

A poesía é unha patria estraña que me exila e me retén a un tempo.

A patria, un proxecto sinfónico que se empeña na disonancia sen busca-la.

A narrativa da vida móstrase intransixente coa hora lírico-líquida que me dilata na luz. Pero eu fico á xanela estibando os sonidos do meu respirar, para que o capítulo seguinte, co seu prego de cargas, se entreteña contando absurdamente as sílabas dun verso e ao escuso me deixe esperar por min aínda, o meu repetido regreso coa botella da mente enchida de mundo.

Confío na intelixencia porque asigna función a cada elemento da imaxe. Só me encho de imaxes nadas para comprender: intelimaxes.

Un día saín do meu violino, lembro, e enxordecín a escala da corda por lle facer nós de palabras que me permitisen baixar aos camiños, como unha dama aristocrática empobrecida pola necesidade de coñecer. Non sei cal das dúas condicións, a aristocracia ou a pobreza, me levou aos vieiros da resistencia, onde perdín unha guerra que xa fora perdida. Así arrasto as miñas feridas transhumanas polas trincheiras inútiles da cotidianidade.

Convertín a ideoloxía en sensación e xa pertenzo a esa clase de seres transparentes através dos cales se ve sempre outra cousa, inversa e irreversiblel.

Extenuiei o plural. Agora sintetízoo e desaparezo na primeira persoa singular a que me reduce a miña condición humana.

250 E tamén recorto a desmemoria desta idade media burguesa que me separa do coñecimento e intenta dirixirme á trapela do bon gosto.

Mais aínda formo parte e renazo dividida en cada esquina da Cidade, entanto ao final de cada rúa cega, aínda rúa, consiga a visión, desfechar a camisa do muro nun acto de amor procreado.

Quixen matar a morte provisional, moito máis letal que a definitiva.

Quixen, quero, transcreber o que vibra en min, o que escoito. O que é.

en concreto

“Madame Cologne de Form I Gas tamén é algo delicada: danlle formigos cada vez que comeza a pensar en formigas. De xeito que evita pensar nelas sempre que pode.

HOFSTADTER, *an Eternal Golden Braid*

HABITAR

Nación

Abríuse o caborco globular do meu ollo
O vento dispersou o día un instante e caín
xunto a toda a miña xerazón no trínque da idade
como se nunca antes aínda que sempre
Toda a miña xerazón, abano de cristal
cansada coma min no cansazo do pai cego
no cansazo do avó en silencio
e da nai rota de recoser as coplas aprendidas na saia da avoa

Os ollos de todos nós povoaron o noso rosto en farna
Envisos como froita encetada
decidimos probar o licor sobardante da felicidade posíbel
gritádomos celestiais hinos de terra
por un caos glorioso en coro de arcanxos ceibados

O día, un instante, arrexuntounos a luz de todas as débedas:
desde a Fusquenlla tornasolada até a piedade da Rosa mártir
que líamos pois nos libros de pronto (de sempre) revelados

Dixeron que si, que era o momento
as cabezas rodantes que temos por corazóns
emburulladas na brétema da Porta Nigra en Mondoñedo

Soubemos que non sabíamos, mais un empurro
retido de moito tempo e moita exactitude (sempre)
ferveunos no paso e nas palabras abertas

En cravos vermellos rebentounos o beizo adolescente
Fomos criados, talvez raptados, por unha luz estraña
que nos fixo fuxir deixando a raíz (sempre aquí)

Ao despedirnos definitivamente do berce
nais e pais entregáronnos
caída sobre os ollos do medo
a coroa sen reino

que algúns andan a vender por ouro rancio ás agachadas

Mais non a morte
O brado
espera por nós baixo o silencio
xunto á palabra dormida que aínda (sempre aínda)
florece inocente e senlleira
no caborco da vida

ESPELLO

I'll not be your mirror
(Baudrillard)

Na maquillaxe esvaída do ceu aparece de cando en vez o rosto
[desexado

da Cidade
erma de si mesma aínda
na radiante esperanza de que o mar a devolva
con todos os moradores derrotados pola tradición
á superficie de nós

Quería non verte para que me mirases desaprendéndote
continuamente en ti que tan ben sabes olvidar os que te somos:
Mira e non mires máis, mirémonos por unha vez
escólleme
escolle como te odio

Lembro as tardes para aniquilar en que tranquilamente te
vestías ante o espello
aleccionándome como unha nai experta na perfección
mentres eu ría do sabor amargo da cascarilla e esperaba impaciente
que virases as costas para poder imitarte e destruírte metodicamente

Entón o tempo acelerábase detrás de ti sen que te deses conta
Aínda ben me culpabas a min de soprar o vento que te preocupaba
mais sempre foi o teu propio valeiro descompoñéndoche a saia
e deixándote ao ar as pernas aldeás do teu disimulo

Ou eras serea vendendo nas patelas do peixe
a descamación do orgullo
que compraban ao pasar os transeúntes

gorecidos nas cincentas gabardinas cívicas
aparentando pagar un prezo moi superior a si mesmos
Mais todo aquel mar xa pasou deixando un inútil ronsel de desprezo
nos rostos clonados da xerfa que agora se extingue
Mírame, mírate, mírame en ti
e escólleme para soñarte

Poñeremos espellos no Faro para anunciar unha sublevación
e que as naves do futuro contemplan tal multitude que somos
que non podan dar cabida ao tempo sen pedirnos permiso

Designarémonos todos comandantes dun navío estraño
ancorado na ensoñación dun mar fúlxido que nos reflecta
incesantemente en interminábeis mareas sen afogados

Desprenderemos dos ventos a historia inventada do noso regreso
do que nunca partimos dabondo como para ignorar
e de como acendimos estrelas no máis fondo das nosas pegadas
para abrirmos camiños ao mundo e poder regresar

Mírate, mírame, mírate en min
e escóllete
escolle como te amo

253

Cando cada letra do meu violino escriba o teu nome
e os sonidos siderais baixen por min a cantarte
comezarás a existir
novamente
coa inocencia cruel dos nenos azuis que amordazan o ar
na destilación dos séculos
para calmar a putrefacción dos nosos corazóns malgastados

TORRE

RETO

Como se pode ver
sempre
é desandado
o camiño

En verdade
nos pés
o áspero tacto das palabras
que me fai seguir
Onde comeza o problema
para observar
o poema
no difícil ascenso
Fago unha parada
na illa de estaño
para poñer os pés
sen lugar
Camiñando cara ao alto

MOVIDA

254

Baila a cortina na meniña do ollo movida polo vento
Os corpos valéiranse dos seus vestidos e desaparecen radiantes na noite
[irada
A Cidade corre a consultar os seus mortos e regresa con unha moratoria
que a xente sai a celebrar gritando en brazos e sabores con ocasión do
[baile
para pedir auxilio ao leviatán do Faro gozosamente insomne
ollo supremo protector da anguriada alegría
Ven o vento e baila dentro das casas ausentes nas que repousa o día
As rúas échense de espazos arrasados polas saias de pernas extremas
gravatas erectas e ollos acendidos polas lupas do alcohol
mentres nas copas persiste aínda a baba das palabras pegadas ao padal
Que dirá a cortina inmóvil esta noite cando fechemos o vidro
e fiquemos soñando o fume todo dos cigarros repatriados?
Ao rebentar a luz da mañá
abrirán as casas o outro ollo:
A Cidade somente precisa
a metade de nós

FORÁNEOS

Non se ten falta de mirarlles fixamente as mans dos ollos
para saber con canta negación nas veas da nostalgia
veñen os negros, si, e as almas bereberes
e a estrañeza inintelixíbel dos papeis ilimitados
e a coreana vixiada a causa do seu nome de campá
e o senegalés que corre tras dun autobús indómito
coa caixa aberta perdendo os abalorios do corazón
e a colombiana e a cubana e a brasileira
que se tratan de irmás por contraseña
para non perderen a noite salvación
coas bocas tan torcidas de non poder tragar nen ser tragados
con esas escasas palabras lascadas no pedernal da lingua

Ninguén son eu tan no meu sitio

A torre de babel medra por abaixo e para adentro
baixo a tona do mar e os esgotos da terra
estendida nos circuítos do gas
nas rotas dos diamantes
nas moedas veloces e invisíbeis
no libre cabalgar das petrolíferas
através do calado poder por sobre a terra dominada

255

E ninguén son eu aquí tan no meu sitio

EMBOTELLAMENTO

Desde as esquinas do tempo fomos chegando
a unha cita na que non logramos recoñecernos
Os rostos detrás das vidrazas dos coches
fican retratados neste instante tan parecido á eternidade
informal da cadea perpetua
Aquí somos todos inocentes de pronto
de pronto vítimas dunha confusión exclusiva
cando se enguedellan as rotas que non podemos percorrer
e os minutos veñen morrer descontra o parabrisas parado
Os horizontes dispersos da Cidade cobran por azar
a dimensión real na que non caben os nosos corazóns
Xorde entón a maldición unánime contra o muro
que levantamos cada día para defender o temor e a vergoña

Espertan tamén os pequenos deuses vadios
que ás veces se nos sentan nos zapatos a mirar
o pouco que pesan as nosas conviccións
Algo como unha gargallada a punto de estourar
parece que se achega a desfacer o equívoco
e non sabemos se o movemento se produce
ou é só un pouco de vento derretido na inercia
Marchamos, por fin marchamos
coa cabeza baixa
a procurar o obstáculo previsto
da nosa propia detención

POEMA DA CIDADE ALTA

O meu nome é o da Cidade Alta
nacido onde a luz e o mar se están orixinando
mutuamente
nacín enfrente de min mesma
cando a Pescadería era un leito de sereas
e a serpe demorada na voz dos meus avós
vento dos ventos

Veño de aquí
unha historia de palabras
nas casas da cabeza e nos chanzos do corazón
palabras que son xente a murmurar de lonxe
desde Santa Lucía
épicas antigas de bailes no Gurugú
insultos pelexas e disparos
e percorren no meu sangue o Camiño Novo
para coller un barco que se marcha
como se xa nunca tivesen existido
e sen embargo dou fe, que son verdade
e van a Santa Margarida de merenda
onde unha vez alguén de noso se enforcara
alguén de quen só coñezo aquela rama
partida pola ausencia
non podendo tolerar o día e o cambiante
do vento, sempre, outra vez o vento

a picar na pel fría do verán canicular
o mozo vento grande que trae cartas de América
e tamén o pequeno que rechea os valeiros do tempo

Érgome dragón todos os meus corpos posíbeis e brutais
para gardar a esencia
esa que me dixeron construtores campesiños
un a un e cada un polo seu lado
sen que o ruído se puxese de acordo debaixo das
[formigoneiras
nen o silencio dos ríos subterráneos se fixese posíbel
Arrímome a elas, lavadeiras de Monelos
na luz agora das altas aulas do milenio
para deixalas preñadas dunha pequena memoria como o mar

E ao sair deixo comigo a porta aberta
escadas arriba Porta de Ares escadas abaixo Porta Real
e levo a chave enferruxada do salgado das ondas
onde fluctua no horizonte o meu país reflectido
a prostituta sagrada
que desabrocha o corsé das gargalladas de ouro
e finxe que sabe finxir
mentres os taxis na noite se cruzan contraseñas
as rúas se volven anónimas entre os escaparates
e as xentes xogamos coas últimas moedas
de sexo lixeiro e cansado entre os dedos

Forza, para que? se viver é tan doce
como a area do Orzán e deixar ir o sol polo monte San Pedro
Pero remar nas pegadas dos outros, uliscarnos no avance dos povos
repartir o dosel das tormentas gritándonos os nosos nomes de abaixo?

Coñecín ventos suaves que nunca máis se daban detido
Outra vez, sempre o vento dos ventos
rodeando este punto no mundo:
Cabeza, Garda, Chave, Forza e Antemural do reino renacido.